

ΤΟ ΤΡΙΤΟ ΔΙΕΘΝΕΣ ΣΥΜΠΟΣΙΟ ΓΙΑ ΤΟΝ ΑΓΙΟ ΝΙΚΟΛΑΟ

(Ἀττάλεια Παμφυλίας—Μύρα Λυκίας, 3 - 8 Δεκ. 1985).

ΥΠΟ
Π. Β. ΠΑΣΧΟΥ

Με πολλή καὶ μεγάλη χαρὰ μπορούμε νὰ διαπιστώσουμε, πὼς τὸ Διεθνὲς Συμπόσιο γιὰ τὸν ἅγιο Νικόλαο τείνει νὰ γίνῃ θεσμός, ἀφοῦ κάθε καινούργια χρονιά ξεπερνάει σ' ἐπιτυχία τὴν προηγούμενη, κι ἀφήνει βάσιμες ἐλπίδες γιὰ τὴν ἀπρόσκοπτη ἐπανάληψή του καὶ γιὰ τὴν περαιτέρω βελτίωσή του. Ἐφέτος ἔγινε τὸ Γ' Συμπόσιο, μὲ ὄντως πετυχημένη ὁργάνωση, καὶ πλούσια συμμετοχὴ σὲ διεθνῇ κλίμακα ἐπιστημόνων καὶ προσκυνητῶν. Βέβαια, τὸ Συμπόσιο περιλάμβανε ποικίλες ἐκδηλώσεις, πνευματικὲς καὶ πολιτιστικὲς, ἐκδρομὲς στοὺς γύρω ἀπὸ τὴν ἀρχαίαν Ἀττάλεια (σημερινὴ Ἀντάλυα) χώρους, ὅπως Πέργη, Ἀσπενδο, Σίδη, Ἀλάνυα κ.ἄ., ὅμως τὸ ἐπίκεντρο ἦταν α) ἡ Ἀντάλυα, ὅπου ἔγιναν οἱ ἐργασίες τοῦ ἐπιστημονικοῦ μέρους τοῦ Συμποσίου, καὶ β) τὰ Μύρα τῆς Λυκίας, ὅπου, τὴν ἡμέρα τῆς μνήμης τοῦ Ἀγίου, τελέστηκε κατανυκτικώτατα ἡ θεία Λειτουργία. Ἡ συμμετοχὴ πιστῶν προσκυνητῶν ἀπ' ὅλο τὸν κόσμον ἦταν πολὺ συγκινητικὴ, καὶ δημιουργοῦσε μιὰ ιδιαίτερα ζεστὴ ἀτμόσφαιρα, πρᾶγμα ποὺ δὲν βλέπει κανεὶς συχνὰ στὰ ἐπιστημονικὰ Συνέδρια. Στὸ χωρὶ τῆς Μικρᾶς Ἀσίας, ὅπου ἔζησε, θαυματουργήσε καὶ ἀναπαύτηκε ὁ Ἅγιος, μαζεύτηκαν ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου ἐπιστήμονες, νὰ μιλήσουν γιὰ τὸ πρόσωπο τοῦ Ἀγίου Νικολάου, γιὰ τὸ βίον καὶ τὸ ἔργο του, τὰ θαύματά του, τὶς παραδόσεις, τὴν ἱστορίαν, τὴν λαογραφίαν, τὴν εἰκονογραφίαν, τὴν ἀρχιτεκτονικὴν καὶ ὅ,τι ἄλλο σχετίζεται μὲ τὸν Ἅγιο, τὴν ἐποχὴν καὶ τὴν περιοχὴν. Ἰδιαίτερα ἔντονη παρουσία ἔκαναν οἱ ὁμογενεῖς μας ἀπὸ τὴν Ἀμερικὴν καὶ οἱ προσκυνηταὶ-φοιτηταὶ ἀπὸ τὸ Πανεπιστήμιον τῆς Θεσσαλονίκης, μ' ἐπὶ κεφαλῇ τὸν ἀείμνηστο Καθηγητὴν Θωμᾶ Προβατᾶκη, ποὺ ἔπεσε θύμα τροχαίου δυστυχήματος, στὰ μέσα Ἰανουαρίου, στὴ Θεσσαλονίκην. Τὶς ἐργασίες τοῦ Συμποσίου παρακολούθησαν καὶ πολλοὶ Ἕλληνες ἀπὸ τὴν Πόλιν, ποὺ ἔφθασαν μὲ λεωφορεῖα ἢ ἀεροπλάνο. Ἐπίσης, τὴν ἡμέραν τῆς μνήμης τοῦ Ἀγίου ἔφθασαν καὶ κάποιοι προσκυνηταὶ ἀπὸ τὴν Ἑλλάδα (ἀπὸ τὴν γειτονικὴν Ρόδον καὶ ἀπὸ τὴν Ἱερὰ Μητρόπολιν Περιστερίου, ἀπὸ τὴν Ἀθῆναν). Ἀπὸ τοὺς ξένους ξεχώριζαν οἱ δύο ἀντιπρόσωποι τῆς τοπικῆς ἐκκλησίας τοῦ Bari, ὅπου σήμερον βρίσκονται τὰ λείψανα τοῦ ἁγ. Νικολάου, καθὼς καὶ ἡ μεγάλη ὁμάδα

Ρωμαιοκαθολικῶν (ἀπὸ Ἑλβετία, Δυτικὴ Γερμανία καὶ Αὐστρία) μ' ἐπικεφαλῆς τὸν Καθηγητὴ κ. Ernst Suttner.

α'

Ἡ πρώτη μέρα (3 Δεκεμβρίου) ἀφιερώθηκε στὴ μετάβαση, ἀπὸ Κωνσταντινούπολη ἢ ἄλλα μέρη, τῶν Συνέδρων στὴν πόλιν τῆς Ἀντάλιας καὶ στὴν ἐγκατάστασίν τους σὲ ξενοδοχεῖα. Ὁ μεγαλύτερος ἀριθμὸς Συνέδρων ἔμειναν στὸ πολυτελὲς καὶ ἀνετὸ ξενοδοχεῖο «Talya», ὅπου ὑπάρχουν σύγχρονες ἐγκαταστάσεις γιὰ πολυπρόσωπα καὶ πολὺγλωσσα Συνέδρια-Συμπόσια.

Ἡ δευτέρα μέρα (4 Δεκεμβρίου) ἄρχισε μὲ τὶς δεξιώσεις-ἐπισκέψεις τῶν Συνέδρων στὶς Ἀρχές τῆς πόλεως: πρῶτα στὸ Βαλῆ-Νομάρχην, κ. Ba-haedin Güney καὶ μετὰ στὸ Δήμαρχο, κ. Yener Ulusoy, ὅπου ἀντηλλάγησαν οἱ συνήθεις χαιρετισμοὶ καὶ προπόσεις τῶν ἀρχόντων καὶ τῶν ἐκπροσώπων τῶν ἐπισκεπτῶν, μέσα σ' ἓνα πολὺ ἐγκάρδιο κλίμα.

Τὸ ἀπόγευμα τῆς ἴδιας ἡμέρας, μέσα σὲ μιὰ κατάφορτη ἀπὸ λουλούδια αἴθουσα τοῦ ξενοδοχείου, ἄρχισε τὸ Συμπόσιο, ποὺ ἀνοίξε μὲ χαιρετισμὸ τοῦ Βαλῆ κ. Güney πρὸς τὰ μέλη τοῦ Συνεδρίου. Ἀκολούθησε ὁ χαιρετισμὸς τοῦ Συνεδρίου ἐκ μέρους τοῦ κ. Δημάρχου. Μετὰ πῆρε τὸ λόγο ἐκ μέρους τῆς Ὁργανωτικῆς Ἐπιτροπῆς ὁ Σεβ. Μητροπολίτης Μύρων, ὁ σημερινὸς διάδοχος τοῦ ἁγίου Νικολάου στὴ Μητρόπολη Μύρων, Καθηγητῆς τῆς Χάλκης κ. Χρυσόστομος (Κωνσταντινίδης) καὶ στὴ συνέχεια χαιρέτισαν τὸ Συνέδριο ἐκπρόσωποι διαφόρων χωρῶν ἢ ἀποστολῶν, ποὺ μετεῖχαν τοῦ Συμποσίου.

Ἦτοσ' ἀπὸ ἓνα μικρὸ διάλειμμα, τὸ Συμπόσιο μπῆκε στὸ ἐπιστημονικὸ μέρος του, ποὺ περιελάμβανε τὶς ἀκόλουθες Εἰσηγήσεις-Ἀνακοινώσεις.

1. Ὁ Καθηγ. Dr. Cevdet Bayburtluoglu, μὲ θέμα: «Ἐπισκόπηση τῶν ἀρχαιολογικῶν ἀνάσκαφῶν στὴ σημερινὴ Λυκία».

2. Ὁ Καθηγ. Dr. Harry Psomiades, μὲ θέμα: «Ἑλληνο-ισλαμικὲς σχέσεις στὴν Ἀνατολία».

3. Ὁ Καθηγ. Dr. Semavi Eyice, μὲ θέμα: «Λαϊκὴ ἀρχιτεκτονικὴ κατὰ τὸ Μεσαίωνα στὴ νότια Ἀνατολία».

4. Ὁ Dr. Coskun Özgünel, μὲ θέμα: «Ὁ ἅγιος Νικόλαος καὶ ἡ σημερινὴ κοινωνία μας».

5. Ὁ Dr. Hans-Georg Severin, μὲ θέμα: «Τὸ Ἀσάρν, κοντὰ στὸ Karabel τοῦ Alacadag: ἓνα μοναστήρι τοῦ ΣΤ' αἰῶνος».

6. Ὁ Dr. Haluk Abbasoglu, μὲ θέμα: «Τὰ λουτρά τῆς Πέργης».

Τὸ βράδι τῆς ἴδιας μέρας, μετὰ τὸ δεῖπνο στὸ ξενοδοχεῖο, οἱ Σύεδροι παρακολούθησαν ἓνα εὐχάριστὸ πρόγραμμα μὲ λαϊκοὺς χοροὺς καὶ τραγούδια.

*

Ἡ τρίτη μέρα τοῦ Συμποσίου διασπάστηκε κάπως, μετὰ τὶς τμηματικὲς ἀναχωρήσεις καὶ ἐκδρομὲς —σὲ γόνιμη ὥρα τοῦ Συνεδρίου— διαφόρων ὁμάδων στοὺς γύρω ἀπὸ τὴν Ἀντάλυσ ἀρχαιολογικοὺς χώρους, πρᾶγμα ποὺ ἔφερε κάποιαν ἀνωμαλία στὸ ὅλο πρόγραμμα. Οἱ ὀργανωταὶ τοῦ Συμποσίου ἔπρεπε νὰ ἱκανοποιήσουν, παράλληλα μετὰ τὶς ἐπιστημονικὲς ἀνάγκες τοῦ προγράμματος, καὶ τὶς ἐκδρομικὲς-τουριστικὲς διαθέσεις διαφόρων μελῶν-ὁμάδων τοῦ Συμποσίου. Ὡστόσο, μετὰ κάποια ἐπιμονὴ καὶ ἐπιμέλεια περισσότερη, θὰ μποροῦσε ἴσως νὰ βρεθεῖ μιὰ κάποια λύση, ὥστε «καὶ τοῦτο ποιῆσαι κάκεῖνο μὴ ἀφιέναι». Τὴν τελευταία αὐτὴ μέρα τῶν ἀνακοινώσεων τοῦ Συμποσίου μίλησαν οἱ ἀκόλουθοι:

1. Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Πέργης κ. Εὐάγγελος (Γαλάνης), λόγιος, ποιητής, διδάκτωρ τῆς Θεολογίας καὶ νέος συνοδικὸς τῆς Συνόδου τοῦ Οἰκουμενικοῦ Πατριαρχείου, μετὰ θέμα: «Γενικὴ Ἱστορία τῆς Πέργης».

2. Ὁ ἀείμνηστος Καθηγητὴς τῆς Θεολογικῆς Σχολῆς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης Θωμάς Προβατᾶκης, μετὰ θέμα: «Ποιά ἦταν ἡ πραγματικὴ μορφή τοῦ ἁγ. Νικολάου; — Κείμενα καὶ μνημεῖα».

3. Ὁ Καθηγητὴς Dr Ernst-Christoph Suttner, μετὰ θέμα: «Ὁ ἐν τῇ Λυκίᾳ σύνδεσμος τῆς Ἐκκλησίας καὶ τοῦ περιβάλλοντός της μετὰ τὴ θρησκεία».

4. Ὁ ὑπογραφόμενος, μετὰ θέμα: «Ὁ ἅγιος Νικόλαος στὴ βυζαντινὴ Ὑμνογραφία».

5. Ἡ Καθηγ. Dr. Mükerrrem Usman Anabolu, μετὰ θέμα: «Ἡ ἀρχιτεκτονικὴ τῆς Λυκίας».

6. Ὁ Καθηγητὴς τοῦ Πανεπιστημίου Θεσσαλονίκης κ. Ἰωάννης Ἀναστασίου, μετὰ θέμα: «Οἱ θαλασσινὲς διηγήσεις ἀπὸ τὸν βίο τοῦ ἁγίου Νικολάου».

7. Ὁ Καθηγητὴς Dr. Urs Peschlow, μετὰ θέμα: «Τὸ τζαμί τοῦ Cumain στὴν Ἀντάλυσ».

8. Ὁ Καθηγ. Dr. Γ. Ἀντουράκης, μετὰ θέμα: «Ὁ ἅγ. Νικόλαος στὴν παράδοση καὶ στὴν ὁρθόδοξη-ἐλληνικὴ τέχνη». Καί,

9. Ἡ κ. Azize Ozgür, μετὰ θέμα: «Οἱ εἰκόνες τοῦ Μουσείου τῆς Ἀντάλυσ».

Φυσικά, ὕστερ' ἀπὸ κάθε ἀνακοίνωση ἐπακολουθοῦσε συζήτηση, καθὼς καὶ διασαφήσεις τῶν ὁμιλητῶν σὲ πιθανὲς ἀπορίες ἢ ἀντιρρήσεις τῶν ἀκροατῶν. Τὰ εἰκονογραφικὰ-ἀρχαιολογικὰ θέματα τῶν ἀνακοινώσεων συνρδεύονταν πάντοτε ἀπὸ τὶς ἀνάλογες προβολὲς (Slides). Ἡ ὅλη ἀτμόσφαιρα

καὶ οἱ ἐργασίες τοῦ Συμποσίου κρατήθηκαν σὲ ὑψηλὸ ἐπιστημονικὸ ἐπίπεδο, καὶ ἡ ποικιλία τῶν θεμάτων καὶ τῶν ὁμιλητῶν δημιούργησαν ἓνα ἐνδιαφέρον, ποὺ διατηρήθηκε ἀμείωτο ὡς τὸ τέλος.

β'.

Τὸ δεῦτερο καὶ πνευματικώτερο κέντρο τοῦ ἑορταστικοῦ Συμποσίου ἦταν ἡ Θ. Λειτουργία καὶ ἡ συμμετοχὴ στὸ μυστήριον τῆς θείας Εὐχαριστίας τῶν περισσοτέρων ὀρθοδόξων Συνέδρων καὶ προσκυνητῶν, ποὺ ἐγίνε στὴν ἱστορικὴ βασιλικὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου, στὰ Μύρα τῆς Λυκίας, ποὺ τώρα εἶναι ἀναστηλωμένη καὶ προφυλαγμένη ἀπὸ τὶς καταλυτικὰς ἐπιδράσεις τοῦ πανδαμάτορος χρόνου. Ἄν ἐξαιρέσει κανεὶς μιὰ μικρὴ καθυστέρηση στὴ διαδρομὴ (ἐκτελοῦνταν ἔργα καὶ ἦταν κομμένος ὁ δρόμος γιὰ μιὰ περίπου ὥρα), τὸ ταξίδι Ἀντάλυα-Μύρα ἦταν τόσο μαγευτικόν, μέσα στὰ δάση καὶ τὰ βουνὰ καὶ τὰ ἐναλλασσόμενα ἀκρογιάλια μὲ φοβερὰ ποιητικὰ τοπία, ποὺ ἦταν καὶ προετοιμασία στὸ *mysterium tremendum*, ποὺ θὰ ζούσαμε σὲ λίγο. Τὰ περασμένα μεγαλεῖα τῶν ἱστορικῶν τόπων ξυπνοῦσαν μέσα μας σὰ μνῆμες καὶ σὰν ἱερὰ βιώματα, ἰδίως ὅταν βλέπαμε στίς παραλίες, ἐρειπωμένα ἐρημοκλήσια μὲ χαίνοντα παράθυρα ν' ἀντικρύζουν τὴ Μεσόγειο, πρὸς τὴν Ἀνατολή, ποὺ τὴ μέρα εἶναι καταφύγια τῶν πουλιῶν καὶ τὸ βράδι τῶν ἀλόγων προβάτων ἢ ἐριφίων...

Ξεπερνᾷ, ὅμως, κάθε περιγραφὴ τὸ γεγονὸς τῆς θείας Λειτουργίας στὸν ἱστορικὸ ναὸ τοῦ Ἁγίου, δίπλ' ἀπὸ τὸν κενὸ τάφο του, στὸ ἱερὸ θυσιαστήριον, μὲ τὸν διάδοχον τοῦ Ἁγίου καὶ σημερινὸ ποιμενάρχη στὸ Σύνθρονον, ψηλά, καὶ τοὺς λειτουργοὺς ἱερεῖς καὶ διακόνους, ποὺ ἦρθαν ἀπὸ τὰ πέρατα τοῦ κόσμου γι' αὐτὴ τὴν ἱερὴ στιγμή! Ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος καὶ οἱ συλλειτουργοὶ του, ὅλοι «ὡσεὶ πύρρος φλόγα» πνέοντες καὶ ὁσμὴν εὐωδίας πνευματικῆς καὶ κατανύξεως, ἦταν σὰν μιὰ διαρκὴς πρόσκληση πρὸς τὸ κατανυγμένο ἐκκλησιαστικὸ πλήρωμα: «Λάβετε, φάγετε», «Πίετε ἐξ αὐτοῦ πάντες», «Τοῦ Δείπνου σου τοῦ μυστικοῦ σήμερον...», σὲ διάφορες γλῶσσες, ποὺ θύμιζαν τὴ μέρα τῆς Πεντηκοστῆς. Ἐκεῖνη τὴ στιγμή δὲν ἔχει κανεὶς αἰσθητήρια σωματικά, γιὰ νὰ παρατηρήσει, πὼς ὁ Ἀρχὼν Πρωτοφάλτης τῶν Πατριαρχεῶν δὲν ψάλλει καθαρόαιμα βυζαντινά, μὰ εὐρώπαϊζει καὶ σακελλαριδίζει, ἐρωτοτροπώντας μὲ τὶς κοσμικὰς μελωδίες ποὺ τραγουδᾷ στὸ λυρικὸ θέατρο τῆς Κωνσταντινουπόλεως, ὅπου εἶναι σημαῖνον στέλεχος. (Κι' ὅμως, ὅταν, σὲ κάποιο σημεῖο τῆς ἐκδρομῆς μας στὰ μέρη τῆς Πέργης, τοῦ ζήτησα νὰ ψάλλει ἓνα βυζαντινὸ κομμάτι «βυζαντινά», ἀπέδωκε τὸ μεγαλυνάριον τῆς Παρακλήσεως μὲ «πατριαρχικὸν» ἑξοχὸ τρόπο, ποὺ θὰ μοῦ μέινει ἀλησμόνητο! Χρειάζεται μεγάλῃ γενναιότητα, νὰ προσηλωθεῖς στὸ ἀκατάλυτο βυζαντινὸ ὕφος τῶν Πατριαρχεῶν, ὅταν διάφοροι

προοδευτικοί σου ξυπνᾶνε μὲ τὰ χειροκροτήματά τους ἐπικίνδυνα ξεστρατίσματα πρὸς τὶς εὐρωπαϊκὲς ἐλαφρὲς μελωδίες...).

Εὐτυχῶς, πού ἡ μυστικὴ ἀτμόσφαιρα τῆς θείας Λειτουργίας, μὲ τὴν ἱεροπρέπεια καὶ τὴ μεγαλοπρέπεια τοῦ Σεβασμιωτάτου ποιμενάρχου Μύρων καὶ τῶν εὐλαβεστάτων συλλειτουργῶν του, μᾶς κρατοῦσαν ὑψηλά, καὶ ἀπὸ ἄποψη χρόνου, μέσ' ἀπ' τὸν ἔνδοξό μας βυζαντινισμό, μᾶς πῆγαιναν κατευθεῖαν στὴν ἐπσχὴ τοῦ ἁγίου Νικολάου. Αὐτὸ φαινόταν πιὸ πολὺ στὴν ὥρα τῆς θείας Κοινωνίας, στὴν ὥρα πού προσκυνούσαμε τὸν κενὸ τάφο τοῦ Ἁγίου καὶ στὴν ὥρα τοῦ ἀντιδώρου. Τὴν ὥρα, μάλιστα, πού προσκυνούσαμε τὸν ἅγιο τάφο του, ἐνιωθες πὼς περνᾷς ἀπὸ τὸν ἅγιο Ἐπιτάφιο: ἄλλος ἄφηνε τριαντάφυλλα, ἄλλος ἄγγιζε τὰ τοιχώματα τοῦ τάφου εὐλαβικᾶ, ἄλλος ἔπαιρνε γιὰ φυλαχτὸ ἓνα λουλούδι, κι ἀπομακρύνονταν ἀργά-ἀργά, μὲ δάκρυα στὰ μάτια, σταυροκοπούμενος.

Ἐπηρεασμένος ἀπὸ τὴν ἱερότητα τοῦ χώρου, ἐμποτισμένος ἀπὸ τὸ μυστήριο τῶν φρικτὰ ὠραίων αὐτῶν στιγμῶν, ὁ Σεβασμιώτατος Μητροπολίτης Μύρων κ. Χρυσόστομος, ἄρχοντας ἀληθινὸς καὶ ἀμφιτρύων εὐγενέστατα γενναιοδωρος, μοίραζε ὀλόκληρο τὸν ἑαυτό του σὲ κάθε εὐλαβικὸ πανηγυριστὴ καὶ προσκυνητή. Ἀνάλογο ἦταν καὶ τὸ σύντομο καὶ ἀπλὸ κήρυμά του στὸ τέλος τῆς θ. Λειτουργίας, ὅπου ἔδωκε τὶς βασικὲς γραμμὲς τοῦ μηνύματος τοῦ ἁγίου Νικολάου πρὸς τὴν ἐποχὴ μας:

«Ἀδελφοί μου,

Τρίτο κατὰ σειρὰ Συμπόσιο γιὰ τὸν ἅγιο Νικόλαο φέτος. Τρίτη σύναξή μας ἐδῶ, στὰ ἱερὰ χώματα πού ἁγίασε ὁ Ἅγιος μὲ τὴ ζωὴ του, μὲ τὸ παράδειγμά του, μὲ τὴ διδασκαλία του. Τρίτη φορὰ, πού μᾶς δίδεται ἡ εὐκαιρία νὰ ἀκροαστοῦμε τὸ μήνυμα τοῦ Ἁγίου ἀπὸ τὸ κενὸ μνημεῖο του, ἀλλὰ καὶ νὰ καταστήσουμε ἀκουστὸ τὸ μήνυμά του αἰτὸ στὸ ἄμεσο περιβάλλον μας καὶ σ' ὀλόκληρο τὸν κόσμο. Ἀπ' ἐδῶ, ἀπὸ τὰ Μύρα, χωρὶς θόρυβο, χωρὶς τυμπανοκρουσίες, χωρὶς τὰ μέσα πού θὰ χρειάζονταν γιὰ μιὰ τέτοια ἀναμετάδοση, ἀλλὰ μέσα στὴ σιγή, μὲ περισυλλογὴ καὶ ἐσωτερικότητα, μὲ τὴν προσευχὴ καὶ τὴν ἀνάταση, μὲ τὴ σιωπηλὴ μαρτυρία, πού ξέρουμε ἐμεῖς οἱ Ὁρθόδοξοι νὰ δίνουμε σὲ κάθε μεγάλῃ στιγμῇ τῆς ζωῆς μας. Καὶ εἶναι πράγματι μεγάλη ἡ μέρα καὶ ἡ στιγμὴ αὐτή, πού τελοῦμε τὴν ἀναίμακτη θυσία μέσα στὸν ἅγιο αὐτὸ χῶρο, ἐμεῖς πού ἀνήκουμε στὰ χώματα αὐτά, ἐμεῖς πού ἔχουμε τὴν ἰδιαίτερη χάρη νὰ ἀκολουθοῦμε καὶ διακρατοῦμε τὴν ἴδια πίστη, τὴν ἴδια ὁρθόδοξη πίστη μὲ τὸν Ἅγιο.

Ποιὸ εἶναι τὸ μήνυμά του, πού πρέπει νὰ τὸ ἀκροασθοῦμε καὶ φέτος; Εἶναι αὐτό, πού ξεπηδᾷ ἐμπρὸς μας ἀπὸ τὸν ἴδιο τὸν Ἅγιο. Αὐτὸ πού ὑπῆρξε ὁ ἴδιος μὲ τὴ ζωὴ του καὶ τὸ παράδειγμά του. Μιμηταί, λοιπόν, τῆς ζωῆς καὶ

τοῦ παραδείγματός του, πὺν ὑπῆρξε ζωὴ ἀπλὴ καὶ πηγαία, γλυκεῖα καὶ γεμάτη πίστη καὶ πραότητα. Πὺν ὑπῆρξε παράδειγμα φιλαλληλίας, ἀγάπης, εὐσπλαγχνίας, ἀποχεριᾶς καὶ μεταδοτικότητος. Σὲ μιὰ ἐποχὴ στεῖρα, ἄγονη καὶ ἀρχώδη, καταλαβαίνουμε καλύτερα τί εἶναι αὐτό, πὺν ἔχουμε νὰ ἀντλήσουμε ἀπὸ τὴν γλυκεῖα μορφὴ τοῦ τόσο λαοφιλοῦς Ἁγίου μας. Κανόνας πίστεως ἐκεῖνος: πιστοὶ ἄρα ὁπαδοὶ τῆς ἴδιας δημιουργικῆς πίστεως καὶ ἐμεῖς. Εἰκόνα πραότητος ἐκεῖνος: πρᾶοι καὶ γαλήνιοι, γλυκεῖς καὶ εἰρηνεύοντες πρὸς ὅλους καὶ πρὸς ὅλα καὶ ἐμεῖς μὲ τὴ σειρὰ μας, ὅπως καὶ ἂν μᾶς ἔλθουν τὰ πράγματα. Ἐγκρατείας διδάσκαλος ἐκεῖνος: ἐγκρατεῖς, συνετοί, τίμιοι καὶ ἐνάρετοι καὶ ἐμεῖς ἀντίστοιχα, σὲ κάθε φάση καὶ σὲ κάθε ἐκδηλώσει τῆς ζωῆς μας. Μεταδοτικός, ἐλεήμων, φιλόανθρωπος ἐκεῖνος, πρὸς κάθε συνάνθρωπό του: ἀνάλογα καὶ ἐμεῖς, ἐργάται καὶ ἐφαρμοστὲς τῶν ἰδίων ἠθικῶν ἀρχῶν καὶ ἀρετῶν στὸ περιβάλλον μας καὶ πρὸς τοὺς συνανθρώπους μας. Καὶ μαζὶ μὲ ὅλα αὐτά, γλυκὺς, προσηνής, καλῆς πίστεως καὶ καλῆς διαθέσεως ἐκεῖνος πρὸς πάντας, μᾶς καλεῖ νὰ διατηροῦμε τὴν πραότητα, τὴν γλυκύτητα, τὴν ἐσωτερικὴν ἰσορροπία καὶ εἰρήνην μας, σὲ οποιαδήποτε στιγμή ἀντιξοότητος στὴ ζωὴ μας, μπροστὰ σὲ οποιαδήποτε ἀνωμαλία πὺν μᾶς δημιουργεῖται ἀπὸ καταστάσεις καὶ ἀπὸ πρόσωπα, πὺν φέρονται ἀντίθετα πρὸς τὴν ὁμαλὴ ροὴ τῆς ζωῆς μας καὶ πὺν ἀνατρέπουν τὴν ἰσορροπία καὶ τὴ γαλήνην μας. Ἴδου τὸ πρὸς ἐμᾶς, τὸ ἅμεσα πρὸς ἐμᾶς δίδαγμα καὶ μῆνυμα τοῦ ἁγίου Νικολάου.

Ἄλλ' ὥς θελήσουμε νὰ συλλάβουμε καὶ τὸ εὐρύτερο μῆνυμά του πρὸς τὸν ἔξω κόσμον σήμερα, ἡμέρα τοῦ ἱστορικοῦ προσκυνήματός μας στὸν ἱερὸ χῶρον τοῦ τάφου του καὶ τῆς ἱστορικῆς βασιλικῆς του. Αὐτὲς τίς μέρες, παρμονὲς τοῦ καινούργιου χρόνου, πὺν ἔχει ἀνακηρυχθεῖ ἔτος εἰρήνης σὲ κλίμακα παγκόσμια, τὸ μῆνυμα τοῦ Ἁγίου εἶναι μῆνυμα εἰρήνης, καὶ ἀγάπης, καὶ ἀδελφοσύνης, καὶ αὐτοσυνγκράτησης, καὶ πραότητος, καὶ γαλήνης, καὶ καταλλαγῆς πρὸς πάντας, ὥστε ὁ κόσμος νὰ βγεῖ ἀπὸ τὸ ἄγχος καὶ τὴν ἀγωνία μιᾶς αὖριον ἀβέβαιης, πὺν κρύβει μέσα της ὅλα τὰ σπέρματα καὶ ὅλα τὰ προμηνύματα μιᾶς τρομερῆς αὐτοκαταστροφῆς καὶ ἐνὸς συνολικοῦ ὀλέθρου, μιᾶς γενικῆς κατάρρευσης ἠθικῆς καὶ ὕλικῆς, ἐνὸς τρίτου παγκοσμίου πολέμου μὲ ἀπρόβλεπτες συνέπειες. Ὁ Ἅγιος Νικόλαος, πρᾶος καὶ εἰρηνικός, μέσα στὴ σιγὴ πὺν δημιουργεῖ ὁ ἄδειος τάφος του, διαλαλεῖ σὲ ὅλο τὸν κόσμον αὐτὸ τὸ εἰρηνευτικὸ κήρυγμα καὶ θέλει νὰ ξεσηκώσῃ ἄρχοντες καὶ ἀρχομένους, σὲ μιὰ γενικὴ κίνησι, σὲ μιὰ γενικὴ ἐκστρατεία πρὸς τὴν ἐσωτερικὴ καὶ ἐξωτερικὴ εἰρήνην, στὴ ζωὴ κάθε ἀνθρώπου καὶ κάθε λαοῦ, στὴ ζωὴ ὁλόκληρης τῆς ἀνθρωπότητος.

Εἴμαστε ταπεινοὶ προσκυνητὲς ἐδῶ στὸν τάφο του. Ἡ παρουσία μας εἶναι μιὰ μαρτυρία. Ὑπάρχουμε. Ὑπάρχουμε εἰρηνεύοντες, ὑπενθυμίζοντας πρὸς ὅλους καὶ πρὸς ὅλες τίς κατευθύνσεις, ὅτι οἱ ἠθικὲς ἀξίες, οἱ ἠθικὲς ἀρχές, τὰ μεγάλα πνευματικὰ ἀποκτήματα δὲν πεθαίνουν ἀλλὰ ζοῦν, ζοῦν διὰ μέσον

τῶν αἰώνων, ὅπως κι ἂν ἔλθουν τὰ πράγματα. Φθάνει νὰ τὸ θέλει ὁ Θεός. Καὶ «τὰ ἀδύνατα παρὰ τοῖς ἀνθρώποις, δυνατά εἰσι παρὰ τῷ Θεῷ».

Μὲ αὐτὴ τὴ βέβαιη ἐλπίδα στὸ Θεὸ καὶ μὲ τὴ χάρη τοῦ Ἁγίου Νικολάου, σᾶς εὐχομαι γαλήνη ψυχῆς, πραότητα, εἰρήνη καὶ εὐλογημένη ζωὴ γιὰ φέτος καὶ γιὰ πάμπολλα χρόνια. Ὁ Θεὸς μαζί σας!»

*

Πίσω ἀπὸ τὴν ἐκκλησίᾳ θρασομανοῦσαν κάτι πολύχρωμες, μεγάλες καὶ πανεύσμες ἀνεμῶνες — ἐδῶ ὅλα εἶναι μυρωμένα πάντα. Ἔκοψα μιὰ μεγάλη ἀγκαλιὰ κι ἀπόθεσα στὸν τάφο τοῦ Ἁγίου, παίρνοντας ἕνα-δυὸ ροδόφυλλα ποὺ βρῆκα πεσμένα, καὶ κάνοντας μυστικά τὴν εὐχή: νὰ μὲ ἀξιώσει ὁ Θεὸς νὰ ξαναπροσκυνήσω τὰ ἱερά ἐκεῖνα χώματα...